

הפרדס - בעיות וסיכויים

רק כאשר קיבלנו את אדמת חרתיה התחלנו לחשוב ברצינות על נטיעת פרדס. יש לזכור: בכל העמק שלנו לא היה אז אף פרדס, פרט לסביבת עכו, שם האדמה יותר קלה. גם המומחים טענו שאין טעם לנטוע פרדס באדמתנו, שהיא אדמה כבדה, לא מחלחלת, מישורית ולא מנוקזת. לא התחשבנו בדעת המומחים, כי קסם לנו הנסיון של שלמה לביא ז"ל בעין־חרוד, שנטע פרדס באדמה כבדה והצליח. (אחר כך התברר, אמנם, שהקרקע שם מדרונית ומחלחלת). אדמת חרתיה, שהיא קצת יותר קלה ויש לה כמה מידרונים, נראתה לנו כמתאימה למטרה זו. נוסף לכך הוחלט אז במשק לרכו את כל המטעים בשטח חרתיה והפרדס היה צריך להשלים את התוכנית.

באותו הזמן — כלומר בשנת 1931 — נטענו גם לשם נסיון שני דונם אשכוליות מול השער הראשי, מעבר לפסי הרכבת. העצים התפתחו יפה וגם התחילו להניב פרי די מוקדם. בד בבד עם ההחלטה על נטיעת פרדס בן מאה דונם בחרתיה הקימונו גם משתלה לחמישים דונם אשכוליות, ולעוד חמישים דונם לימונים ותפוזים. בקיץ 1936 הוברר לנו שלא נקבל כל כך מהר מים בחרתיה, והוחלט אז באופן דחוף להכין שטח בסביבת הבית, כי השתילים היו כבר בני שלוש ואי אפשר היה להשהות יותר את נטיעתם. החלקה שנבחרה למטרה זו היתה בת 65 דונם, בין הכביש והפסים, שלפי מפה ממשלתית ישנה הראתה שיפוע קל לצד מערב. לפי מפה זו הכינונו תוכנית נטיעה, חרשנו את השטח חריש עמוק והצלחנו למשוך קו מים עד התחלת הפרדס.

כאמור ההחלטה היתה בקיץ וכאשר נגמרו כל ההכנות נגמרה גם עונת הנטיעה הקייצית. הזמן הכי־מאוחר לנטיעה בסביבתנו הוא סוף אוגוסט וכאן עמדנו בסוף ספטמבר. אבל לא היתה לנו ברירה אחרת בגלל השתילים במשתלה והוחלט לנטוע לפחות את האשכוליות ויהי מה.

ב־25 בספטמבר 1936 התחלנו לנטוע את הפרדס. הגיוס לנטיעה הקיף כמעט את כל אנשי המשק המסוגלים לעבודה, כי במשך זמן קצר ביותר צריך היה לסמן ולחפור את הבורות בשטח. להוציא שתילים בני שלוש עם גושי אדמה, לנטוע ולהשקות. קיבלנו עזרה גדולה מהחברים שעבדו בעבודות חוץ: בבנין, במחצבות, בבח"ר "נשר" ועוד, כמובן אחרי יום עבודה. כך הצלחנו לגמור את הנטיעה די מהר.

בזמן הנטיעה התברר לנו בינתיים שהשטח הוא לא כל כך מסודר מבחינה טופוגרפית וחששנו שבאם ירד גשם מוקדם לפני שהשתילים יספיקו להיקלט עלול הדבר לגרום לריקבון השורשים. ואמנם החשש התאמת בחלקו. באותה שנה ירדו גשמים מוקדמים ובכמות רבה. אבל למזלנו חלה הפסקה די ארוכה אחרי הגשמים הראשונים ובאו ימים חמים ויבשים, כך שהספקנו אפילו לעשות תלמים לניקוז השטח.

באביב חיכינו בכליון עיניים לליבלוב העצים, ורבה היתה השימחה כשהתחיל הליבלוב ועוד יותר שמחנו לראות שהקליטה היתה כמעט מלאה. באביב ניגשנו לנטוע ביתר ביטחון את שתי החלקות הנותרות: הלימונים והתפוזים ובס"ה 65 דונם.